

Andere boeken van Luc Hanegreefs bij Clavis

*De ring van Commodus**DeSoto Adventurer 1961**Heksenjong**Ik zal op je wachten**Vervloekt**Vikingbloed**Volle Maen*

Luc Hanegreefs
Vreemdeling

© 2021 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Alkmaar – New York
Omslagontwerp: Studio Clavis
Trefw.: geschiedenis, godsdienst, familie
NUR 284
ISBN 978 90 448 4046 9
D/2021/4124/014
Alle rechten voorbehouden

www.clavisbooks.com

De onrust in de Nederlanden groeit. De Spaanse hertog van Alva, de katholieke landvoogd van de Nederlanden, regeert met ijzeren vuist. De strijd tussen het Spaanse leger en de geuzen – de protestantse rebellen onder leiding van Willem van Oranje – staat op het punt om in alle hevigheid los te barsten.

De jaren voordien zijn al veel bewoners uit de streek weggetrokken, onder meer naar Engeland. Sommige hopen er ongestoord hun geloof te kunnen uitoefenen, of zijn op de vlucht voor de oorlog en de onderdrukking. Andere zoeken er een beter leven, zonder honger en armoede.

Maar zij zijn niet de enigen die stormen en kapers trotseren om de Noordzee over te steken. Spaanse en Engelse spionnen reizen over en weer. Schepen geladen met graan en textiel verbergen wapens voor de rebellen.

De vluchtelingen proberen in Engeland een nieuw leven op te bouwen, maar veel Engelsen bekijken hen met argwaan. Ze vrezen dat er religieuze fanatiekelingen bij zijn, en onruststokers die in het geheim een inval van het Spaanse leger voorbereiden. Sommigen vinden zelfs dat de vreemdelingen uit het land moeten worden gezet.

In de Engelse stad Norwich worden de vluchtelingen uit de Nederlanden aanvankelijk verwelkomd dankzij hun ervaring als wevers en lakenhandelaren, maar ook hier neemt de spanning toe.

Sommige van deze zogenaamde *strangers* ontdekken al snel dat de strijd tussen protestanten en katholieken met hen is meegereisd over de Noordzee.

20 JUNI 1568

Norwich, Engeland

Twee handen klemden zich vast aan de bakstenen muur. Een hoofd verscheen boven de rand. De jongen keek een paar keer om zich heen. Het pad achter hem was verlaten, net als de boomgaard voor hem. De fruitbomen stonden onbeweeglijk in het schijnsel van de maan, beschut tegen de wind. De vruchten onbereikbaar voor grijpgrage handen. De appels en peren waren nog lang niet rijp, maar de kersenboom in het midden van de tuin was zwaarbeladen met vruchten.

De figuur liet zich over de muur glijden en kwam met een doffe plof neer. Een paar seconden bleef hij gehurkt zitten, maar toen liep hij naar de beschutting van de bomen en verdween hij in de duisternis. Uit de richting van het erf met de kippen en de varkens klonk tumult. Het duurde niet lang voor de jongen weer tevoorschijn kwam, naar de muur spurtte en zijn benen opnieuw over de rand zwaaide.

De voetstappen waren al lang in de smalle straten van de stad verdwenen, toen het licht van een lantaarn op de bakstenen muur viel. De nachtwacht hield halt op zijn ronde, zoals hem was opgedragen, en richtte zijn oor naar de tuin. Bij de gedachte aan de man die achter de muur woonde, spuwde hij op de grond. Henry Bateman. Een rijke lakenhandelaar die een paar jaar geleden vanuit de Nederlanden naar Norwich was gekomen. Die stranger had het aangedurfd om bij de burgemeester te klagen over het werk van de nachtwacht. Omdat die niet had kunnen verhinde-

ren dat de een of andere onverlaat zijn tuin was binnengedrongen. Hij zwiepte een paar keer met zijn stok.

Wat dacht die verdomde vreemdeling wel? Dat hij hier de hele tijd speciaal voor hem op de uitkijk zou blijven staan? Alsof er elders in de stad geen ergere dingen stonden te gebeuren dan de diefstal van een handvol groenten en fruit.

De nachtwacht schudde geërgerd het hoofd, terwijl zijn lantaarn dreigende schaduwen over het brede pad strooide. Hij vloekte toen hij de regendruppels op zijn hoofd voelde.

Joris werd als eerste wakker. In de schemering kon hij Nicholas, het Engelse tuinhulpje, op de strozak naast hem zien liggen. Tevergeefs probeerde hij een laatste restje slaap te vatten. Wat later hoorde hij het geschreeuw van de schippers op de Wensum. Al snel schalden nog meer kreten over de rivier en zoals altijd luiden die het einde van de nacht in. Ook de rest van het huis werd langzaam wakker. Vloerplanken kraakten en kreunden. Deuren gingen open en dicht. Op de binnenplaats klonken de voetstappen van het dienstmeisje, dat op weg was naar het brouwhuis. Het vertrouwde geluid stopte. Heel even bleef het stil. Meteen daarna klepperden de klompen terug naar het huis.

De stem van Marritgen sneed door de stilte. 'Er is weer iemand in de tuin geweest!'

Joris hoorde hoe ze de deur hard achter zich dichtsloeg, alsof ze bang was dat de indringers haar achterna zouden komen. Hij wachtte op wat er daarna zou gebeuren, maar het huis leek het kabaal op te slorpen. Zodra haar kreet was uitgestorven, was alleen nog gestommel te horen. Gedempte stemmen. Voetstappen op de trappen. Klompen die buiten opnieuw naar het brouwhuis

liepen. Joris keek toe hoe Nicholas zijn strozak tegen de wand schoof, maar maakte geen aanstalten om zelf ook op te staan.

Het eerste zonlicht viel al op de getegelde vloer, toen hij de grote hal in liep. Zelfs na al die weken dat hij bij oom Hendrik en tante Joanna woonde, verbaasde het hem nog steeds hoe indrukwekkend groot het vertrek was. De tafel was gedekt voor het ontbijt, maar de banken en de hoge stoel van zijn oom waren leeg. Zijn tante en Maaïke, zijn nicht, vertoonden zich niet. In de keuken hoorde hij de stemmen van de twee dienstmeisjes.

Hij slenterde naar buiten. De binnenplaats lag in de schaduw en de plavuizen waren nog nat van de buien die over de stad waren getrokken. De planten veegden de druppels af aan zijn benen. De geur van versgebakken brood zweefde tussen de muren.

Nicholas zat op de knieën aan de voet van de muur die de tuin scheidde van de rivier, en staarde naar de border met anjers. Zodra hij Joris opmerkte, probeerde hij de vertrapelde planten overeind te helpen.

Het was niet de eerste keer dat indringers 's nachts de tuin binnendrongen. Sinds Joris twee maanden geleden in Norwich was aangekomen, was dat al enkele malen gebeurd. Telkens hadden ze in het donker toegeslagen. De eerste keer hadden ze alleen maar wat winterprei en wat vroege groenten gestolen, maar geleidelijk aan waren ze driester geworden.

In het begin had zijn oom er niet zwaar aan getild. 'Plagerijen van wat belhamels uit de stad,' had hij het genoemd, en hij had de protesten van zijn vrouw over de diefstallen in de tuin weggewimpeld. 'Ach, ik gun hun die paar preistengels wel. Ze zijn gewoon jaloers omdat wij het beter hebben dan zij.'

Maar toen de indringers twee weken geleden de kooi van de

kanaries hadden opengebroken, waardoor alle vogels ontsnapt waren, had Joris zijn tante voor het eerst haar stem tegen haar man horen verheffen. 'Nu is het genoeg geweest! Ik ben dat gepest beu. Ik wil weg uit Engeland. Ik wil naar huis!' Diezelfde dag nog was zijn oom naar de burgemeester getrokken om zijn beklag te doen over de nachtwacht. Sindsdien had het erop geleken dat de rust was weergekeerd.

Tot vannacht.

Joris ging pas weer naar binnen nadat zijn tante en nicht hadden plaatsgenomen aan de ontbijttafel. Zijn oom verscheen als laatste. Hij kwam uit de kamer waar hij zijn zaken afhandelde en waar hij door niemand gestoord mocht worden. Met een bedrukt gezicht liet hij zich in de hoge stoel zakken. Het zonlicht viel door de glasraampjes op de tinnen borden en probeerde de kilte uit de grote hal te verdrijven. De baard van Hendrik Baetmans rustte op zijn plooi kraag. Die was spierwit en keurig gesteven als altijd, maar Joris zag hoe zweetdruppels op de bovenlip van zijn oom parelden. Zijn lange, benige vingers vouwden zich voor het gebed.

Heer, laat uw zegen komen over ons en over deze maaltijd ...

De rest van het ontbijt verliep in een ongemakkelijke stilte. Joris lepelde traag zijn bonenpap op en veegde de kom schoon met een stuk brood. De gezouten vis smaakte hem niet, en hij nam met lange tanden een hap van de kaas. Zijn oom, tante en nicht hielden de blik op hun borden gericht. Joris had net een slok van zijn bier genomen, toen zijn oom de keel schraapte. 'Marritgen?' vroeg hij streng.

De dienstmeid verstijfde. Enkele hardgekookte eieren rolden van de schotel die ze net op de tafel wilde zetten. Joris kon op

het nippertje verhinderen dat ze op de grond vielen. Het meisje wierp hem een dankbare blik toe voor ze haar ogen neersloeg. 'Ja, meneer?'

'Ik hoorde je vanochtend roepen.'

'Het spijt me, meneer.'

'Wat is er gebeurd?'

'Dat weet ik niet, meneer.' Marritgen keek nog altijd naar de grond. 'Ik zag alleen de vertrappelde anjers.' Ze keek voorzichtig op. 'Misschien waren ze uit op de kersen? Die zijn rijp.'

Joris zag hoe zijn tante haar hand voor de mond sloeg. Haar ogen werden groot. Alle hoofden draaiden zich met een ruk naar de deur die naar de binnenplaats en de tuin leidde. Nicholas was in de opening verschenen. In elke hand hield hij een dode kip vast. De kop van een van de dieren hing nog maar met enkele pezen vast aan het modderige karkas.

Oom Hendrik was geschrokken overeind gesprongen. De poten van zijn zware stoel schraapten luid over de tegels. Zijn gezicht was bleek geworden. 'Wat heeft dat te betekenen? Waarom breng je die ... dingen hiernaartoe? Zie je niet dat we aan het ontbijten zijn?'

Marritgen staarde naar de kadavers. Haar mond bewoog alsof ze een gebed prevelde.

'Ik heb ze daarnet gevonden, meneer,' zei Nicholas. 'Ik dacht dat u wel wilde weten wat de inbrekers deze keer hebben gedaan.'

'Misschien is het een waarschuwing!' De stem van Joanna trilde. Ze slaakte een kreet toen haar echtgenoot zijn mes met een klap neerlegde.

'Nu zijn ze te ver gegaan! Ik laat het hier niet bij.' Hij beende naar zijn werkkamer. Toen hij weer verscheen, sloeg hij zijn

mantel om zich heen en zette hij zorgvuldig zijn pofmouwen in de plooi. 'De burgemeester en de sheriff moeten hier een einde aan maken!'

De geluiden van de straat drongen het huis binnen, terwijl hij de deur openrukte en naar buiten liep. Het geratel van wielren. Paardenhoeven. Luide stemmen die elkaar beledigingen toeschreeuwden. Het gejank van een hond.

De grote hal liep leeg. Joris zag hoe Maaïke bijna onmerkbaar de schouders ophaalde en de tafel verliet. Haar moeder mompelde een verontschuldiging en verdween in haar kamer. Niemand leek zich nog iets van hem aan te trekken.

Marritgen ruimde de tafel af. De koude ham was onaangevoerd. 'Wie doet nou zoiets vreselijks?' vroeg ze.

'Misschien wilden de dieven de kippen stelen, en zijn ze op de vlucht geslagen,' probeerde Joris haar gerust te stellen. 'Misschien heeft de nachtwacht hen op heterdaad betrappt.'

'De nachtwacht doet helemaal niets om ons te beschermen,' antwoordde Marritgen. 'Ik denk dat mevrouw gelijk heeft. Het is een waarschuwing. Een dreigement. De Engelsen willen ons uit Norwich weg.'

Zodra hij als enige in de grote hal was achtergebleven, liep Joris voorzichtig de trap op naar het balkon dat uitkeek over het vertrek. Het werd zelden gebruikt, en hij wist niet eens of hij er wel mocht komen. Hij zette zijn voeten zo zacht mogelijk op de treden, liet zich in een hoekje neerzakken en kneep zijn ogen dicht.

Opnieuw voelde hij in gedachten de sterke handen op zijn schouders rusten. De vingers die hem kneedden als klei.

'Mijn zwager in Norwich zal beter voor je kunnen zorgen dan

ik,' had zijn vader gezegd. 'Ik wil niet dat ik jou ook nog verlies. In Engeland is het veiliger en er is genoeg te eten. Je oom heeft het ver geschopt. Misschien wil je wel nooit meer naar huis terugkeren.' Hij had plagerig geglimlacht, maar het was Joris niet ontgaan dat zijn ogen vochtig waren geworden. 'Toon je oom wat je waard bent, zoon. Als je hem teleurstelt, stel je mij ook teleur.'

Niemand had hem opgewacht op de kade toen de rivierboot uit Great Yarmouth in Norwich aanmeerde. Hij had proberen uit te vissen waar Hendrik Baatemans woonde, maar geen van de Engelse omstanders kon hem helpen. 'Bedoel je misschien Henry Bateman?' had een man gevraagd die de bagage van andere passagiers op een kar laadde. De kruier had hem nieuwsgierig aangekeken. 'Henry Bateman is een belangrijk man. Een stranger. Een van de eerste vreemdelingen die zich in de stad hebben gevestigd.' Ten slotte had hij hem de weg gewezen naar het huis in Fishergate, niet ver van de aanlegplaats.

Zijn vader had niet gelogen. Oom Hendrik en tante Joanna waren rijk. Ze woonden in een mooie woning aan de rand van de stad, terwijl de meeste andere inwijkelingen kamers huurden in huizen die jaren hadden leeggestaan, en waar het water van de regen en de rivier in de muren was gedrongen. De woning in Fishergate had grote ramen en het daglicht liet de aardewerken vloertegels gloeien. Toch voelde hij zich verloren in dit grote huis, met de donkere houten panelen tegen de wanden, waar de statige portretten van zijn oom en tante hem kil aanstaarden.

Joris opende de ogen toen hij beneden een geluid hoorde. Clara, het tweede dienstmeisje, begon de vloer te vegen, maar ze keek geen ogenblik omhoog. Hij maakte zich zo klein mogelijk.

Oom Hendrik had niet veel op met hem. Daar maakte hij geen

geheim van. Zeker niet nadat hij had vastgesteld dat zijn neef geen enkel talent had voor de lakennijverheid. In een poging om hem aan een baantje als leerjongen te helpen, had oom Hendrik hem in contact gebracht met wevers, wolkammers en ververs. Joris huiverde bij de herinnering. Hij had geen enkele belangstelling voor baai en serge en mocade, en al die andere weefsels waar de Engelsen zo dol op waren. Aan die stoffen had oom Hendrik zijn fortuin en zijn faam te danken, en hij kon maar niet begrijpen dat zijn neef er de neus voor ophaalde.

Hendrik had Joris' gebrek aan belangstelling als een persoonlijke belediging opgevat. Sindsdien had hij geen gelegenheid voorbij laten gaan om zijn neef eraan te herinneren dat hij slechts de zoon van een armzalige pottenbakker was, die de hele dag met zijn handen in de klei wroette, in een onooglijk polderdorpje dat door de Spaanse soldaten was overrompeld.

'Heb je je nooit afgevraagd waarom je vader zelf niet naar Engeland is gevlucht?' had zijn oom onlangs op een avond gesneerd, terwijl hij zich in zijn stoel achteruit liet zakken, nadat hij zijn amandelpudding had opgelepeld en hij Marritgen had opgedragen om zijn tinnen beker opnieuw te vullen met Spaanse wijn. 'Ik ken het antwoord natuurlijk wel. Daar is moed voor nodig. Daarvoor moet je kloten aan je lijf hebben!'

Joris had verontwaardigd de tafel verlaten, maar hij had gehoord hoe zijn tante hem had verdedigd. 'Heb je die jongen niet wat te hard aangepakt? Hij heeft het niet gemakkelijk. Vergeet niet dat Joris iedereen heeft moeten achterlaten. Hij heeft veel meegemaakt.'

'Het was de keuze van jouw zwager om zijn zoon hiernaartoe te sturen. Ik heb er niet om gevraagd.'

‘Zijn vader was ten einde raad. De moeder van Joris was mijn enige zus. Het is niet meer dan normaal dat hij hier hulp zocht. Bovendien had je er toen geen bezwaar tegen dat de jongen kwam.’

‘Ach, bemoei je met je eigen zaken,’ had zijn oom gesnauwd. ‘Met die knaap valt niets te beginnen. Hoe sneller hij weer het huis uit is, hoe beter. Ik heb al genoeg aan mijn hoofd.’

Het geluid van de tafel die diep onder hem tegen de wand werd geschoven, liet Joris opschrikken. Hij probeerde zijn verdriet te verbijten. Zelfs in dit huis van strangers voelde hij zich een buitenstaander. Maar het ergste was dat hij zijn oom had teleurgesteld, en dus ook zijn vader.

De Wensum, Engeland

‘Kijk!’ De matroos wees naar een donkere vlek op het water. ‘Daar! Tussen het riet.’

De schipper stuurde de schuit dichter naar de oever. De vaten met bier drukten het open bootje diep in het water en het reageerde log op het roer. Norwich lag intussen achter hen, maar ze hadden de plek waar de Wensum in de Yare vloeiende nog niet bereikt. Rondom strekten de lege velden zich uit, verstopt achter het hoge riet dat langzaam dichter bij de boeg kwam.

De matroos had de bootshaak gegrepen.

‘Wat is het, denk je?’ vroeg de schipper. ‘Een pak laken dat overboord is gevallen? Da’s geld waard.’

Even bleef het stil op de voorplecht.

‘Het is een dode!’

Het dek schommelde terwijl de matroos het lichaam met de haak probeerde om te keren. Hij slaagde erin om het gezicht boven het water te draaien, maar de arm gleed weg van de haak.

‘Een man.’

De jongen begon te kokhalzen, toen de huid van de vingers losliet en als een bleke, natte handschoen door de rivier werd meegevoerd.

De schipper zocht een plek waar hij kon aanmeren. Het riet hield het lichaam van de drenkeling in zijn greep, maar hij kon niet verhinderen dat de stroming de schuit meevoerde.

‘Wat doen we nu?’ De matroos reikte met zijn hand in het water en veegde zijn mond schoon.

‘We moeten de sheriff waarschuwen,’ bromde de schipper geërgerd. ‘Verdorie. Zo komen we nooit op tijd in Great Yarmouth aan.’

Terwijl de matroos zich over de oever naar de stad haastte, liep de schipper terug naar de plek waar ze de vondst hadden gedaan. De bootshaak rustte op zijn schouder. Het verbaasde hem niet dat niemand het lichaam eerder had gezien. De stroming had het door een opening in het riet naar een kleine inham gedreven. Hij bleef op de oever zitten wachten. Er was altijd de mogelijkheid dat de golfslag van een grote rivierboot de drenkeling uit zijn gevangenis zou helpen ontsnappen.

De stadswallen van Norwich waren aan het zicht onttrokken, maar het kasteel stak hoog op een heuvel boven het landschap uit. De schipper vroeg zich af of de man het hele eind vanuit de stad hiernaartoe was gedreven. In dat geval zou iemand hem wellicht al eerder hebben opgemerkt. De kans was groter dat hij buiten de stadsmuren in het water was beland.

Zijn ogen bleven op het lichaam rusten, terwijl hij traag op een grasspriet kauwde. In de loop der jaren had hij al zo veel drenkelingen gezien dat het hem onberoerd liet. Alleen toen een blankvoorn aan het bleke oor begon te knagen, mepte hij met de bootshaak in het water.

Na een tijdje kwam de schipper verveeld overeind en begon hij met de haak tegen de drenkeling te duwen, maar de armen en benen hingen omlaag en hielden het lichaam diep in het water. Ten slotte zette de bootshaak zich vast in de tuniek. De schipper gaf een ruk. Een arm zwaaide door de lucht en liet het water op-

spatten. Even lag het lijk op de rug en staarde het naar de hemel, voor het zich weer draaide en het opgezwollen gezicht opnieuw in het water verdween.

De zon had bijna haar hoogste punt bereikt, toen de matroos eindelijk terugkeerde met de sheriff. Een derde man volgde een eind achterop met een kar.

‘Weet iemand wie het is?’ vroeg de sheriff. Het leek een zinloze vraag, aangezien intussen alleen het achterwerk van de drenkeling nog boven het water uitstak.

‘Simon Steene. Een wever. Een stranger. Ik heb zijn gezicht gezien.’

‘Als je weet wie hij is, kun je mij dan ook vertellen hoe hij hier terecht is gekomen?’

De schipper negeerde de spottende toon en wees naar het kasteel. ‘Het moet in de stad zijn gebeurd. Hij ligt al een hele tijd in het water. Als hij niet tussen het riet vast was komen te zitten, was hij intussen wellicht al tot in Great Yarmouth geraakt. Dan had geen haan nog naar hem gekraaid.’

‘Misschien was het een ongeluk,’ opperde de matroos.

‘Dat denk ik niet.’ De schipper gebaarde naar het lijk in het water. ‘Dit is een zaakje voor jou, sheriff. Zijn voorhoofd is ingeslagen.’

Norwich, Engeland

Joris keek op toen hij zware voetstappen op de binnenplaats hoorde. Samen met een van de dienstmeisjes probeerde hij het vuur onder de brouwketel aan te maken.

‘Meneer is terug,’ fluisterde Clara.

‘Wat zei de burgemeester?’ hoorde Joris zijn tante vragen.

‘Die had geen tijd om naar mij te luisteren. Er is iets ergs gebeurd.’ De stem van Hendrik Baetemans leek te trillen. ‘Schipper hebben vanochtend Simon Steene in de rivier gevonden. Hij is vermoord. Ik was bij de sheriff toen de kar met zijn lichaam arriveerde. Ik kan je verzekeren dat het geen fraai gezicht was.’

‘Simon Steene? Vermoord? Wie kan zoiets hebben gedaan?’ Joris kon de afschuw in de stem van zijn tante horen.

‘De sheriff gaat ervan uit dat het een roofmoord was. Er zwerft tegenwoordig zoveel gespuis rond in Norwich, met al die armoedzaaiers die van het platteland naar de stad trekken.’

‘Simon Steene was een stranger,’ zei Joanna schor. ‘Net als wij. Die kippen ...’

‘Wat hebben die kippen in hemelsnaam te maken met de overval op Steene?’ onderbrak hij haar geërgerd. ‘Stel je niet aan, vrouw. Het is toeval. Morgen probeer ik de burgemeester opnieuw aan te spreken over die indringers. Het is een schande! Amper een paar jaar geleden werd ik nog gevraagd om in de stad te komen werken. De Engelsen hadden mij nodig. Ik was een van de

eersten die zich in Norwich vestigden, net als Simon. Maar nu het weer goed gaat met de textielnijverheid en de stad weer rijk wordt, lijkt ik niet meer welkom.’

‘Net als Simon,’ echode Joanna. ‘Misschien gaan we beter ...’

‘Hou je mond!’ Zijn geërgerde stappen verdwenen in het huis. Clara had haar hand voor de borst geslagen.

‘Wie is Simon Steene?’ vroeg Joris.

‘Een wever. Een van de beste in Norwich, werd gezegd. Neeltje, een van zijn bedienden, is een goede vriendin van mij.’ Clara slikte. ‘Wat vreselijk! Denk je echt dat de Engelsen van plan zijn om ons uit de stad te verjagen?’

Op haar voorhoofd verscheen een frons. Ze liep naar de deur van het brouwhuis en keek in het rond. Toen ze weer naar binnen kwam, meende Joris een blos van opwinding op haar wangen te zien.

‘Ik denk er net aan dat Neeltje me een paar dagen geleden iets heeft gezegd.’ Ze aarzelde. ‘Ik mocht het niet doorvertellen, maar nu Simon Steene dood is mag het wel, toch? Ze zei dat er bij hem thuis soms vreemde brieven arriveerden. Ze had er nooit veel aandacht aan besteed, maar onlangs was een van die brieven zoek. Haar meester was vreselijk tegen haar tekeergegaan. Toen pas was het haar opgevallen dat hij telkens voor zaken op reis vertrok wanneer er zo’n brief was aangekomen. Ik dacht dat Neeltje het alleen maar vertelde om zichzelf interessant te maken.’ Ze zuchtte. ‘Wat denk je? Zou het iets met de moord op Simon Steene te maken kunnen hebben?’

‘Het moet toeval zijn,’ antwoordde Joris. ‘Je hoorde toch wat mijn oom zei. Waarschijnlijk was het een overval.’

Clara ging weer aan het werk en blies op haar knieën de vlam-

men onder de brouwketel aan, maar de frons op haar voorhoofd was niet verdwenen.

26 JUNI 1568

Antwerpen, De Nederlanden

Thomas Gresham nam met tegenzin een slok van zijn beker zure wijn. Het was hem niet ontgaan dat de gesprekken van de andere klanten in De Witte Valk steeds zachter klonken, en hun hoofden zich dichterbij elkaar toe bogen. Nu en dan gleden hun blikken in zijn richting.

Hij kende de reputatie van De Witte Valk: een pleisterplaats voor matrozen en soldaten, herrieschoppers en vechtersbazen. Wie het zich kon veroorloven, ging naar De Engel of naar De Gulden Boom op de Grote Markt. Daar was de wijn beter, de keuze aan bieren groter, en het risico op een knokpartij aanzienlijk kleiner. Maar hij had ditmaal geen keuze.

Thomas leunde achterover tegen de wand en trok zich terug in de schemering van de kroeg. Jaren had hij in Antwerpen gewoond en gewerkt als de vertegenwoordiger van het Engelse koningshuis. Hoewel hij al meer dan een jaar geleden naar Engeland was teruggekeerd, had hij hier nog altijd veel vrienden en kennissen. Maar hij was niet naar Antwerpen gereisd om oude bekenden te ontmoeten. In deze ongerepte kroeg zou hij onopgemerkt blijven.

Het was een vreemd gevoel om na al die tijd weer in de stad te zijn. Meteen na zijn aankomst in de haven was hij naar zijn oude woning gelopen. Hij had zijn pas vertraagd toen hij langs de statige gevel met de imposante toegangspoort liep, en net als vroeger had hij vol bewondering gekeken naar het patroon van

de witte zandsteen en de rode bakstenen. Maar hij was geen ogenblik blijven stilstaan en hij had zijn gezicht snel weer in de schaduw van zijn hoed verborgen.

Thomas Gresham glimlachte toen hij terugdacht aan die jaren. Hij had de Engelse troon altijd trouw gediend. Eerst koning Edward, toen koningin Mary, en nu koningin Elisabeth. Vanuit Antwerpen had hij het koningshuis geld en wapens bezorgd. Hij had altijd in de hoogste kringen van bankiers en zakenlui verkeer, en godsdienst had hun vriendschappen nooit in de weg gestaan.

Maar Antwerpen was geleidelijk aan een andere stad geworden. Met lede ogen had hij moeten aanzien hoe de verdraagzaamheid was verdwenen. De protestanten en de katholieken waren elkaar beginnen te haten. Hij was er persoonlijk getuige van geweest hoe de twee groepen, tot de tanden gewapend, tegenover elkaar stonden op de Meir. Sindsdien was de toestand alleen maar erger geworden. Buitenlanders voelden zich niet meer veilig en trokken weg.

Zelf had hij begin maart van vorig jaar de deur van zijn huis achter zich dichtgetrokken. Het afscheid was hem minder zwaar gevallen dan hij had verwacht: Antwerpen was niet langer de stad waar hij zich al die jaren thuis had gevoeld. Na zijn vertrek hadden zijn vrienden hem met hun brieven op de hoogte gehouden van de situatie. Ze hadden gemeld hoe Spanje een legermacht van de opstandige protestanten had verslagen, en hoe de krijgsgevangenen als misdadigers waren terechtgesteld. In september had Alva een bijzondere rechtbank opgericht om de ketteren te vervolgen. Het schrikbewind dat daarop volgde, had Antwerpen ingrijpend veranderd. Het leek wel of het zonlicht uit de stad was

verdreven, schreven ze, en een sombere schaduw de straten en pleinen had ingepalmd.

Thomas zag vanuit zijn ooghoek hoe een van de matrozen aanstalten maakte om overeind te komen.

Kortom, Antwerpen was een gevaarlijke plaats geworden.

Het samenzweerderige geroezemoes stopte toen de deur van De Witte Valk opnieuw krakend openging en de schaduw van een bezoeker zich uitstreckte over de vuile planken vloer. Het daglicht en de geluiden van de stad stroomden naar binnen. Thomas verroerde zich niet toen de nieuwkomer naar hem toe liep, tegenover hem aan de tafel ging zitten en met een luide stem voor hen allebei bier uit Hoegaarden bestelde.

Ze bleven zwijgend zitten, tot de waard de twee bekers had gebracht. Even bleef hij nieuwsgierig in hun buurt rondhangen, maar ten slotte trok hij zich terug achter de tapkast.

‘Weet je zeker dat niemand je is gevolgd?’ vroeg Thomas.

De man tegenover hem knikte. ‘Is het zover?’ vroeg hij.

‘Waarom denk je dat?’

‘U bent vast niet het hele eind uit Londen hiernaartoe gereisd om over het weer te praten.’

‘Dat is zo.’ Thomas Gresham boog zich voorover en liet zijn stem dalen. ‘Er is iets gebeurd met onze man in Norwich wat doet vermoeden dat de vijand weet wat er aan de hand is.’

‘Is hij uitgeschakeld?’

Thomas knikte. ‘Hoogstwaarschijnlijk. Zijn lichaam is een week geleden in een rivier gevonden. Het was geen ongeluk. Ik heb geen vermoeden van wat er gebeurd kan zijn, maar iemand moet hebben ontdekt wat hij deed.’

‘Moet de koopman daarom ook verdwijnen? Dat is wel een

heel drastische beslissing, niet? U zei daarnet zelf dat u niet zeker weet wat er in Norwich is gebeurd. Als hij er niet meer is, komen er ook geen brieven meer.'

'Dat besef ik maar al te goed. Maar we mogen geen enkel risico nemen. Als onze contactpersoon in Engeland inderdaad ontmaskerd is, zal het niet lang meer duren voor de Spanjaarden de koopman ook te pakken krijgen. Hij weet voor wie de brieven uiteindelijk bestemd zijn. Hij mag niet praten.'

'En onze man hier in Antwerpen? Degene die de brieven naar Engeland stuurt. Moet die ook het zwijgen worden opgelegd?'

Thomas dacht even na. 'Die heeft alleen contact met Norwich. Mogelijk heeft hij ooit mijn naam horen noemen, maar meer weet hij niet. Hij is niet belangrijk.' Hij keek de man tegenover hem aan. 'Ik weet dat het voor jou geen gemakkelijke opdracht is.'

Een handgebaar onderbrak hem. 'Dat is waar. Ik heb hem de afgelopen maanden erg leren waarderen, maar ik zal doen wat er van mij wordt verwacht.'

'De hertog van Alva en de Spaanse koning mogen in geen geval te weten komen wie er allemaal bij betrokken is. En dan heb ik het niet alleen over mezelf, als je begrijpt wat ik bedoel. Dat zou tot een politieke rel kunnen leiden.'

Een hele tijd bleef het stil aan het tafeltje. De waard sloeg hen nieuwsgierig vanachter de tapkast gade.

'Weet je al hoe je dit wilt aanpakken?' vroeg Thomas.

De man tegenover hem staaarde in zijn beker en liet het bier rondjes draaien. 'Ik heb wel een paar ideetjes,' antwoordde hij langzaam.

'Let op wie je onder de arm neemt. De Spanjaarden hebben overal spionnen in de stad.' Thomas tikte met zijn wijsvinger op

de tafel. 'Nog één ding. We hebben aanwijzingen dat een heel belangrijke brief uit Madrid onderweg is naar Brussel. Wacht tot die in Antwerpen bij de koopman is aangekomen voor je doet wat je moet doen. Wanneer alles achter de rug is, zal ik niet meer hier zijn. Morgen al vertrek ik weer naar Engeland. Als er een nieuwe "zending" voor Londen is, reken ik op jou om ervoor te zorgen dat die in de juiste handen terechtkomt. Ze mag in geen geval met een bode naar Norwich worden gestuurd, zoals in het verleden. Zorg dat je zelf buiten schot blijft. De Spanjaarden zullen je ongetwijfeld verdenken. De kans is groot dat ze zelfs de havens in de gaten houden.'

'Ik denk dat we daarvoor misschien wel kunnen rekenen op onze contactpersoon hier in Antwerpen.'

'Wat bedoel je?' vroeg Thomas geërgerd. 'Ik zei je toch dat hij geen brief meer naar Norwich mag sturen. Onze man daar is dood.'

'Als hij inderdaad uw naam kent, zou het me niet verbazen als hij die eigenhandig naar Engeland zal willen brengen. Hij is heel plichtbewust en niemand verdenkt hem. Ik houd hem wel in de gaten, om te zien hoe hij reageert. U kunt op mij rekenen. Ik breng u op de hoogte zodra de brief veilig in een Engelse haven is.'

'Wees voorzichtig.'

Thomas Gresham trok zijn hoed diep over het hoofd, strooide enkele munten over de tapkast en liep naar buiten, het zonlicht in.